

T.B.M.M.
BARİŞ ve DEMOKRASİ PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 193
Tarih: 22.11.2011

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

1937-1938 yıllarında, bu günkü adı Tunceli olan Dersim'de Tedip ve Tenkil uygulanmıştı.

Büyük acıların yaşanmasına mal olan, bugüne kadar üzeri örtülmek istenen bu olayın her yönüyle gün yüzüne çıkması için, Anayasa'nın 98'inci, İktüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Pervin BULDAN

Grup Başkanvekili

Hasip KAPLAN

Grup Başkanvekili

GERKÇE

25 Aralık 1935 tarihinde Dersim bölgesine özel çıkarılan “Tunceli Kanunu” esas alınarak, 4 Mayıs 1937 tarihli Bakanlar Kurulu Kararıyla bugünkü adı Tunceli olan Dersim’e, Tedip ve Tenkil gerçekleştirilmişti.

Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre, Tedip: Uslandırma, yola getirme, terbiye etme, Tenkil: Uzaklaştırma, herkese örnek olacak ceza verme, düşmanı ve zararlı kişileri topluca ortadan kaldırma olarak tanımlanmıştır.

Bölge insanı yaşananı büyük bir felaket olarak adlandırmakla birlikte, on binlerce insanın katledildiğini, binlerce insanın sürgüne gönderildiğini, yüzlerce köyün yakılıp yıkıldığını anlatmaktadır.

Bugüne kadar olayla ilgili devlet arşivleri açılmadığı için öldürülen insan sayısı net olarak bilinmemektedir. Ancak Necip Fazıl Kısakürek “Din Mazlumlari” adlı eserinde Dersim harekâtında en az 50 bin kişinin katledildiğini, yaşananın eşine rastlanmayan bir felaket olduğunu yazmaktadır.

Dışişleri Bakanlığı da yapmış olan, Dersim direniş önderlerinden Seyit Rıza ve arkadaşlarının da idamını organize edip tanıklık etmiş İhsan Sabri Çağlayangil bir röportajında; “Mağaralara iltica etmişlerdi. Ordu zehirli gaz kullandı. Mağaraların içinde bunlar fare gibi zehirlendi. Yediden yetmişe o Dersim Kürtlerini kestiler. Kanlı bir harekât oldu. Dersim davası da bitti.” demektedir.

Orgeneral Muhsin Batur anılarında, hayatının Dersim’de geçen zaman dilimi için, bir utanç vesilesi sayarak anlatamayacağını yazıyor.

Her ne kadar Dersim insanı tarafından biliniyorsa da, olayın üzerindeki sis perdesi kaldırılmamış, olay kamuoyuna açıklanmamış, aradan 72 yıl geçmiş olmasına rağmen arşivler açılmamıştır.

Tedip ve Tenkile neden gerek duyuldu? Tedip ve Tenkil yıllarında Dersim’de neler yaşandı? Kaç insan öldürüldü? Bunun ne kadarı kadın, yaşlı ve çocuktu? 1937 yılının Kasım ayında Elazığ’da idam edilen Seyit Rıza ve beraberindeki yedi arkadaşının mezarları nerededir? Tedip ve Tenkili planlayıp hayata geçirenler kimlerdi? Ne kadar insan sürgüne gönderildi? Yetim ve öksüz kalmış kaç kız subaylar tarafından hangi batı illerine götürüldü? Ülke ve halk çıkarı ve yararı açısından günümüze yansıyan sonuçları nedir?

Gecikmiş olsa da, başta Dersimliler olmak üzere kamuoyunun bu soruların cevabını bilmesi gerekmektedir.

On binlerce insanın ölümüne mal olan, “İnsanlığa karşı işlenmiş bir suç” olarak kabul görülmesi gereken Dersim katliamının gerçek yüzünün açığa çıkarılması, geleceğe aydınlık bir dünya bırakmak, geçmişte yaşananların çocuklarımıza bir yük olarak miras kalmaması için, Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde bir Araştırma Komisyonunun kurulması zorunlu hale gelmiştir.

Gereğini arz ve teklif ederiz.